

Jaap Slingerland verruilde robot voor melkstal en geniet weer 13-tonner wordt stiermoeder

Met degelijke fokkerij wist de familie Slingerland uit Berkenwoude (ZH) een vervangingspercentage van 13 te realiseren. Het bedrijf bracht al 22 honderdtonners voort, met als pronkstuk Cash-dochter Johanna 19. Na 166.000 kilo melk blijkt ze nog lang niet versleten en onlangs werd ze zelfs stiermoeder. Automatisch melken bleek geen succes.

In een tijd waarin de snelle fokkerij met behulp van genomics hoogtij viert, presenteert KI De Toekomst de jonge stier Jacobshoever Westroad. Hij is een zoon van de Franse stier Survivor (geboren in 2001) uit een moeder van Eastland Cash (geboren in 1991). Deze Johanna 19 (AV 86) produceerde tot dusver 166.071 kilo melk met 4,42 procent vet en 3,57 procent eiwit (13.267 kilo vet en eiwit) en is nog klokgaaf. De 17,5 jaar oude koe kalfde in oktober voor de dertiende keer en

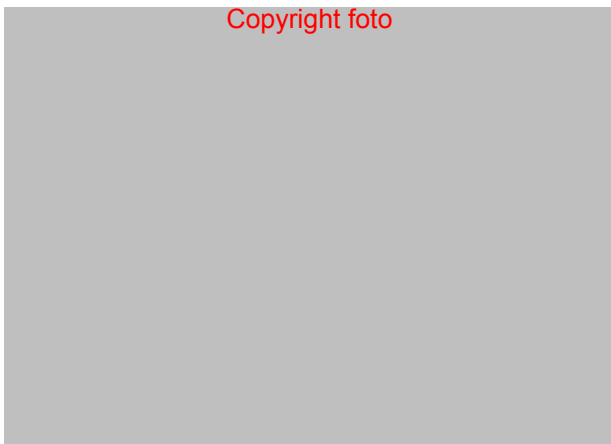
zit inmiddels weer op een dagproductie van 45 kilo melk.

Lactatiewaarden

„Ze bracht vorig jaar een mooi stiertje van Survivor. We besloten het te houden”, vertelt Jaap Slingerland uit Berkenwoude. „Ben Meijerink van KI De Toekomst hield hier in de buurt een lezing. We maakten hem attent op het stierkalf en hij was meteen geïnteresseerd”,

verklaart de veehouder de gang naar de KI. De kersverse stiermoeder Johanna 19 was met een lactatiewaarde van 99 een gemiddelde starter, maar kwam in haar tweede lijst al tot een lactatiewaarde van 114. Bijzonder echter is dat ze haar hoogste lactatiewaarden tijdens haar laatste twee lactaties realiseerde. In haar elfde lijst kwam ze tot 130 en in de twaalfde tot 129. Ze produceerde in haar meest recente lactatie in 533 dagen 19.144 kilo melk met 4,70 procent vet en 3,60 procent eiwit, goed voor

De 115 meter lange stal is twee keer verlengd en telt in totaal 256 ligboxen.

Copyright foto

Na nog geen jaar automatisch te hebben gemolken, verruilde Slingerland de beide melkrobots in 2011 voor een 2 x 5-stands open tandem melkstal. „Sindsdien geniet ik weer met volle teugen”, aldus de veehouder.

Copyright foto

Het opvallend uniforme jongvee wordt gehuisvest in de voormalige grupstal.

een gemiddelde dagproductie van maar liefst 36 liter. Daarbij moet overigens wel worden aangetekend dat de koe tegenwoordig een speciale behandeling geniet. Om te voorkomen dat haar per ongeluk wat overkomt, heeft ze een eigen strobox vlak bij de melkstal. Ook kreeg ze dit jaar langer dan de meeste stalgenoten weidegang aangeboden.

Eigen stieren

Uiteraard maakt dat haar prestatie niet minder uniek. Zeker met de wetenschap dat ze al enkele jaren driespeen is. Wie Johanna 19 ziet, zal denken dat ook de barrière van 200.000 kilo melk binnen haar bereik ligt, al kan het vooral bij oude koeien van de ene op de andere dag natuurlijk ook zomaar over zijn. Slingerland heeft dat aan den lijve ondervonden. „Haar moeder was al 16 jaar toen ze nog met 89 punten werd ingeschreven. Ze had bijna 10.000 kilo vet en eiwit geproduceerd, toen ze ineens dood lag.” Johanna 19 heeft als afstamming Cash x David x Bossen Valiant x Superstar. David (Davey x Nehls) en Bossen Valiant (Valiant x Rocket) waren beide eigen stieren, waarbij David door Van 't Hof uit Oosterwolde en Bossen Valiant door Vink uit Ottoland is gefokt. Met de nafok van de koe was de veehouder tot dusver nog niet zo gelukkig. Ze bracht zes keer een stierkalf – ook haar meest recente kalf was een stierkalf, ditmaal van een eigen stier, het kalf is al voor de mesterij verkocht – en zeven keer een vaarskalf. Vijf van de zeven zijn niet meer op het bedrijf aanwezig, alleen haar dochters van Classic en Mr. Samuël zijn er nog. Voor de tweedekalfs Classic-dochter Johanna 53 valt op door haar correcte bouw en goede productie (LW 119).

Jacobshoeve

Westrood is voor de familie Slingerland de eerste stier sinds vele jaren die naar de KI gaat, naast dat er op jaarbasis stevast enkele stieren als dekstier van het erf gaan. „In de jaren zeventig zijn er wat Fries-Hollandse stieren naar de KI gegaan”, weet Jaap. „Ook dat waren al Jacobshoeve-stieren.” De geschiedenis van de Jacobshoeve blijkt echter nog veel verder terug te gaan en begint al in 1850, als de eerste Jaap (Jacob) Slingerland op de boerderij komt. Bijzonder is dat er sindsdien altijd een Jaap

Slingerland boer is geweest op de Jacobshoeve. De 72-jarige vader van de huidige boer – ook hij heet uiteraard Jaap – meldt zich even aan de koffietafel. „Mijn vader Jaap had eerst ander werk, maar hij moest van zijn vader Jaap (ook diens vader en grootvader heetten Jaap, red.) hier boer worden. Zijn broer Willem was de eigenlijke boer en daarom werd besloten dat ze samen boer werden. Maar mijn opa zei dat de arbeider naar zijn zoon Jaap moest luisteren en niet naar Willem”, lacht Slingerland senior. Ook hijzelf hechtte belang aan voortzetting van de ‘traditie’. „De namen van onze kinderen maakten me niet uit, ik wilde alleen dat de eerste zoon Jaap zou komen te heten.” Slingerland senior kreeg één zoon en drie dochters. De zoon is de huidige boer en 44-jarige Jaap, die zelf vier kinderen heeft. Alle drie jongens – de dochter is nog erg jong – zijn geïnteresseerd in het bedrijf, zo ook oudste zoon Jaap (18). Mocht hij boer worden, dan wordt hij de zevende Jaap Slingerland op de Jacobshoeve.

Open tandem

De Slingerlands blijken echte liefhebbers van hun vak. „Boeren is zo mooi, daar moet je van genieten”, stelt de huidige veehouder. „Ik kan ook enorm van weiden genieten.” De liefhebberij is ook de reden dat de 150-koppige veestapel in een 2 x 5-stands open tandem melkstal wordt gemolken. „Ik vind het mooi om de hele koe tijdens het melken te zien. Een zij-aan-zij melkstal spreekt mij bijvoorbeeld niet aan. Je stopt de koeien achter ijzerwerk en ziet alleen een paar poten; bij mij is de arbeidsvreugde hoger”, meent Slingerland. De melkstal lijkt klein in relatie tot de omvang van de veestapel. „Dat valt mee, we melken de koeien in twee uur tijd. Het voordeel is dat koeien niet hoeven te wachten tot de hele rij klaar is. En we melken meestal met zijn tweeën. ‘s Ochtends helpt mijn vader en ‘s middags helpt een van de jongens.” Slingerland geeft aan dat de melkstal eventueel eenvoudig is uit te breiden naar 2 x 6 standen.

Melkrobots

De veehouder blijkt wel degelijk te hebben uitgekeken naar een ander melksysteem. „We molken in een oude 7-stands open tandem

melkstal, met aan weerskanten drie standen en aan de kopse kant ook een box. We wilden wat anders, maar zo’n grote 2 x 12-stands melkstal zag ik niet zitten.” Besloten werd het melken te automatiseren. „We hadden wat last van mastitis en sommige koeien wat vaker op een dag kunnen melken, zag ik ook wel als een voordeel”, geeft Slingerland aan. „De jongens waren nog wat kleiner en ik zou wat flexibeler in mijn werktijden zijn, wat in huis ook wel werd gewaardeerd.”

Hoewel Jaap erkent er tegenop te hebben gezien, kwamen er in oktober 2010 twee Lely A3 next melkrobots op het bedrijf. Het bleek een ongelukkige keuze. „Als je alles optelt, heb je met robots niet veel minder werk, elke paar uur is er wel wat. Je bent weliswaar flexibeler, maar het moet wel bij je passen. Nadeel is dat je het contact met de koeien kwijtraakt. Ook het weiden liep in het honderd, je hebt heel veel overcapaciteit nodig.”

Weidegang

De koeien gaan volgens Slingerland graag naar buiten. Dat staat volgens hem los van het comfort in de stal. „Wij hebben een comfortabel nieuw huis gebouwd met vloerverwarming en alles erop en eraan en toch ga ik bij mooi weer buiten zitten”, trekt hij de parallel met zichzelf. „Er gaat niks boven gras, alleen moet je je koeien wel smakelijk ▶

Copyright foto

Jaap Slingerland voert de koeien zeven keer per dag met de blokkenwagen en schuift in dezelfde werkgang het voer aan.

Copyright foto

Johanna 19 (v. Cash), de moeder van Westroad, produceerde tot dusver 166.071 kilo melk. Ze kalfde afgelopen oktober weer en startte met een dagproductie van 45 kilo melk voortvarend aan haar dertiende lactatie.

gras aanbieden. En daarvoor moet je ruimte hebben, ze lopen het gauw vies." Slingerland heeft voor zijn koeien 70 hectare beweidbare grond beschikbaar.

Omdat de koeien het in de wei naar de zin hadden, liet Slingerland ze ten tijde van de melkrobots ook wel eens een uurtje langer buiten. „In goed gras gaat een koe lekker liggen herkauwen”, aldus de veehouder. „Als ze dan binnenkwamen, kwam de sterkste koe eerst bij de robot. De tweedekalkskoe met een productie van 50 liter per dag kwam niet aan bod en ging uiteindelijk maar met de volle uier in de box liggen. Daar moet je wel tegen kunnen. Ik ben daar niet goed in. Als je zo'n koe ziet, zie je er even later wel weer drie en daarna wel weer drie. Dat geeft stress.”

Koeien luchten

„Bij een melding van een verhoogde geleidbaarheid moet je de betreffende koe in de stal opzoeken. Die blijkt dan te liggen, je trekt aan de speen en je constateert vlokjes. Je moet er op je knieën bij, het is niet eenvoudig zo'n koe te behandelen”, aldus de veehouder. „En op een verjaardag moet je op tijd naar huis, want je moet nog langs de koeien.” Het robotmelken ging op den duur ten koste van de gezondheid van de boer en de enige oplossing bleek de robots er weer uit te doen. „Ik moet zeggen dat Lely dat keurig heeft opgelost. Ze hebben de robots in juli

2011 teruggekocht en een open tandem geadviseerd. Een 2 x 5 open tandem van DeLaval kwam op de plaats van de oude melkstal en ik kan zeggen dat ik nu weer met volle teugen geniet”, aldus de Zuid-Hollander. „Voor een robot moet je meer een manager zijn en geen koeiengek. En echt weiden in combinatie met robotmelken blijkt lastig. Meestal gaat het om een uitloop in combinatie met een aardige overcapaciteit. De koeien worden dan niet geweid, maar gelucht.”

Lange stal

Ambitie om veel groter te groeien dan de huidige omvang van 150 koeien heeft Slingerland niet. „Misschien dat we nog iets groeien, maar we hoeven geen 250 koeien te melken. Weidegang zou dan ook lastig worden.” Het bedrijf beschikt met 95 hectare over vrij veel grond. Grondvererving heeft dan ook altijd prioriteit gehad. „Wij willen bij de groei van het bedrijf altijd een intensiteit van 15.000 liter per hectare aanhouden. Je kunt je mest dan kwijt en alles is in balans.” Slingerland ging in 1990 van een grupstal naar een ligboxenstal, die in 2001 en in 2011 nog een keer is verlengd. De 2 + 1-stal is met 115 meter opvallend lang in relatie tot de breedte. Verbreden bleek niet toegestaan en de stal verlengen is de veehouder achteraf goed bevallen.

De melkkoeien lopen aan de ene kant van de voergang en hebben de beschikking over 152 R-ligboxen met een verhoogde schoftboom. Aan de andere kant van de voergang zijn er 104 ligboxen voor het jongvee en de droge koeien. De melkkoeien liggen in diepstrooiselboxen, die eens per week met behulp van een shoveltje met zaagsel worden bijgevuld. Op de roosters bevindt zich een mestschuif, die in één lange rij de mest wegschuift en nog een voordeel van de lange stal is dat alle koeien een vreetplek hebben. „Wat ik ook een voordeel vind, is dat alle koeien binnen vijf minuten in de wachtruimte tussen de ligboxen zijn opgesloten. Ik kan zo gaan melken”, aldus de veehouder.

Lage vervanging

De koeien staan 's ochtends en 's avonds vast en krijgen dan maïs. Er is dan tijd om de boxen schoon te maken, om te insemineren en voor eventuele andere behandelingen. Zeven keer per dag wordt er met de blokkenwagen over de voergang gereden om de koeien verse graskuil te verstrekken. „Dat kost net zoveel tijd als het voer aanschuiven”, stelt Slingerland. Een voermengwagen blijkt aan hem niet besteed. „Het kost veel tijd omdat je elke dag aan het mengen bent en bovendien, met luxe verdienen je niks.” Wel worden maïs, pulp, aardappelen en bierbostel met een kraan gemengd en ingekuuld.

Copyright foto

Bedrijfsgegevens

Jaap (44) en Gerda (39) Slingerland melken met hun kinderen Jaap (18), Mark (17), Bert (14) en Anna (7) in Berkenwoude (ZH) zo'n 150 koeien. Het rollend jaargemiddelde van de veestapel bedraagt 9.642 kilo melk met 4,05 procent vet en 3,48 procent eiwit. Het bijbehorende melkquotum bedraagt ruim 1,3 miljoen kilo. Slingerland gebruikt dochtergeteste stieren en schroomt niet om oude(re) stieren als Shottle, CB Allen, Sunny Boy en Rex opnieuw in te zetten. Het stiergebruik bestaat verder uit Tomahawk, Aftershock, Jungle, Bolivia, Massey,

Chelios, D Sol en Curtis. Slingerland maakt de paringen op basis van het aAa-systeem en 'is wel eens wat makkelijk in de gehalten'. De familie doet mee aan de jongveedag en soms een keuring in de regio, maar de grote shows zijn niet voor hun weggelegd. „We vinden het exterieur best belangrijk, maar ons doel is honderdtonners fokken. Ik zie liever een koe van 83 punten die in balans is, dan een koe van 87 punten zonder balans”, aldus de veehouder. Het exterieurgemiddelde van de 21 varzen bij de laatste

Copyright foto

Jacobshoeve Westroad (Survivor x Cash) werd onlangs ingezet bij KI De Toekomst.

Copyright foto

Zoon Jaap met Madeleen 2 (v. Darwin) die eerder dit jaar het reservekampioenschap opeiste bij de oudere koeien tijdens de videokeuring Krimpenerwaard.

Krachtvoer krijgen de koeien in de zes krachtvoerautomaten en in de melkstal. De Jacobshoeve bracht al 22 honderdtonners en drie tientonners voort. „En vorig jaar was het vervangingspercentage 13. De boekhouder zei dat niet veel tegen te komen”, aldus de veehouder. Er blijkt een gedegen fokbeleid aan ten grondslag te liggen. Slingerland vindt bijvoorbeeld dat je niet te hard achter stieren moet aanlopen. „Twintig jaar geleden gaven de vaarzen 30 liter en dat doen ze nu nog.”

Slingerland maakt sinds een jaar of acht combinaties op basis van het aAa-systeem. „Ik ben daar heel enthousiast over. Punt is dat je het wel moet begrijpen. De stieren Talent en Kian hebben bijvoorbeeld beide de code 156, alleen heeft Talent heel veel code 1 en de rest minder, terwijl Kian de codes korter bij elkaar heeft.” De veehouder speelt er op in door de resultaten van paringen af te wachten en oudere stieren te gebruiken. „We gebruiken geen jonge stieren, laat ze eerst maar bewijzen dat ze goed zijn”, stelt Jaap junior, die sinds enkele jaren de stierkeuze mede bepaalt. Slingerland gebruikt alleen wat jonge stieren van KI Kampen, die een Triple-A-code hebben en worden ingezet op de opbrekers.

Uniform jongvee

De jonge kalveren lopen in groepshokken in de oude grupstal en zijn opvallend uniform.

Alleen een Sanchez-dochter valt op omdat ze wat hoger en smaller is dan haar stalgenoten. „Het is lastig selecteren inderdaad, dat was vroeger anders”, lacht de veehouder. De kalveren staan er goed bij en er wordt dan ook goed op gepast. Ze krijgen gedurende drie maanden twee keer daags 2,5 liter koemelk en daarna nog een maand lang twee keer daags een liter ‘om het af te leren’. Slingerland schrijft de namen van de vaders op de oormerken en een opvallende naam onder het overwegend zwartbonte jongvee is die van de roodbonte stier Curtis. „Zijn sperma was goedkoop en we hebben er meer dan eens een goede dochtergroep van gezien”, verklaart de veehouder. Nog opvallender zijn de namen Sunny Boy en Rex. „Sunny Boy was een beste stier, dus ik verwacht niet dat zijn huidige kalveren straks veel minder melk zullen geven dan de andere dieren”, aldus Slingerland. Van Rex (Cocalico Originator Rex, geboren in 1972) lopen er enkele goede, geblokte kalveren. De stier blijkt vooral gebruikt te zijn op de meer extreme koeien. „Soms moet je een stap terug doen om vooruit te gaan, oftewel balans in de koe brengen. Een stier als D Sol gebruiken we ook zo.”

Later in de koeienstal staat er net zo'n geblokte vaars op afkalven. Het blijkt een dochter van Schothorst Shottle (Shottle x Archibald), een dekstier van een oom van Jaaps vrouw Gerda, die het zo goed deed, dat er rietjes van zijn ingevroren. Elders in de stal

loopt haar halfzus, die van hetzelfde laken een pak is. Ook passeert er een fraaie, gerekte Lightning-dochter. „Daar moet geen fraaie stier op, maar een geblokte, anders gaat het fout”, stelt de veehouder.

Tussenkalf tijd

Uiteraard is niet alleen de bouw van een koe van belang voor een hoge levensproductie. Ook de tolerantie van de veehouder speelt een rol. „We gaan lang door met insemineren en na een keer of zes gaat een koe bij de eigen stier, die kost niks”, aldus Slingerland. „Van een wat langere tussenkalf tijd liggen wij niet wakker. Natuurlijk is het wel belangrijk dat de koeien blijven geven, maar vaak doen ze dat toch al wel. Om een koe slachtrijp te krijgen, moet je ze tegenwoordig lang doormelken.”

Een bijzondere koe in dat kader is de bijna acht jaar oude Largo 161 (Darwin x Skywalker). Ze produceerde al 75.273 kilo melk in drie lactaties – zolang een koe goed geeft, insemineert Slingerland haar niet – en produceert na meer dan 500 dagen in haar derde lactatie nog altijd meer dan 40 liter per dag. „Ze heeft een chronische teenblessure en daarom willen we haar eigenlijk niet meer drachtig maken. We zien het als een uitdaging om er in drie lactaties een honderdtonner van te maken, al realiseren we ons dat dat nog een eind weg is.” ■

Rechts achter het woonhuis de oude grupstal, waarin nu het jongvee wordt gehuisvest.

bedrijfsinspectie was 83,9 punten. Slingerland rijdt zeven keer daags graskuil met de blokkenwagen voor het voerhek en voert de koeien twee keer daags een mengkuil van maïs, pulp, aardappelen en bierbostel. Aanvullend krachtvoer krijgen ze via de krachtvoerautomaten en in de melkstal. In de zomer gaan de koeien overdag naar buiten. Het jongvee wordt vanaf een leeftijd van een half jaar geweid. Slingerland heeft 95 hectare in gebruik, waarvan 80 hectare eigendom en 15 hectare pacht. Alle land is grasland, waarvan 70 hectare beweidbaar.

Copyright foto